* مبحث ۱۶ *

- آبرسانی
- سیستم آرایش آب رسانی
  - آب شهری
  - پمپ ← دور ثابت / دور متغیر
  - ثقلی
  - مخازن تحت فشار
- مخازن ذخیره ← مخازن ثقلی / منبع هوایی
- لوله کشی
- منطقه بندی

* نکته: در ساختمان‌های بیشتر از ۴ طبقه یا بیش از ۱۵ واحد مسکونی باید مخزن ذخیره آب در نظر گرفته و آب شهری را مستقیماً به داخل ساختمان هدایت نکنیم.

نکته: نصب مستقیم پمپ روی لوله ورودی آب شهر مجاز نیست.

نکته: ماکزیمم فشار در پشت لوازم بهداشتی 4 bar یا 60 psi است.

نکته: حداقل فشار تحمل مصالح انتخابی باید $PN = 10\ bar$ در دمای 60°C باشد.

* لوله کشی *

جنس لوله‌ها

- فلزی
  - گالوانیزه
  - مسی
- پلیمری
  - PEX
  - PEX-RT
  - PP
    - PP-R c80
    - PP-B80
    - PP-H100
  - ترکیبی

نکته: اتصال لوله‌های گالوانیزه تا 2" باید رزوه‌ای باشد و $2\frac{1}{2}$" – 4" می‌تواند رزوه‌ای یا فلنجی و 6" به بالا باید فلنجی باشد.

* مخزن ذخیره آب:

$$\text{حجم مخزن ذخیره آب (lit)} = \frac{\text{تعداد نفرات} \times 150}{2\ (\text{نصف روز})} = \text{تعداد نفرات} \times 75$$

مثال: در یک ساختمان مسکونی ۱۵ طبقه، ۴۰ واحدی، حجم مخزن ذخیره آب چقدر باید باشد؟

$$V = 4\ \text{نفر} \times 90\ \text{واحد} \times 75 = 12{,}000\ lit$$

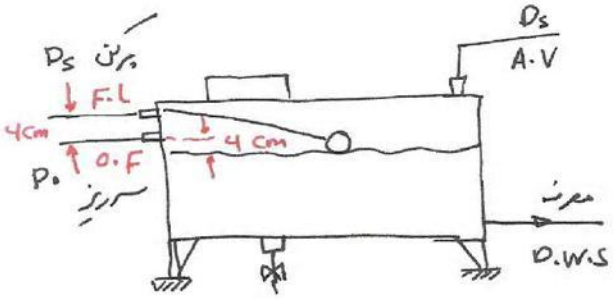

$P_o = 2\,D_S$

فاصله سطح زیرلوله برکن و سطح سرریز ≥ 40 mm

فاصله سطح آب ماکزیمم مخزن و سطح سرریز ≥ 40 mm

مثال: یک ساختمان ۱۲ واحدی، اگر متوسط لوله آب مصرفی برای آن "۱ باشد، حداقل حجم مخزن و متوسط لوله هوا کش، سرریز و تخلیه آن را برحسب آورید؟ حجم واقعی مخزن را برحسب آورید اگر مساحت کف مخزن $2m^2$ باشد؟

$$V = 12 \times 4 \times 75 = 3600 \text{ lit} = 3.6\ m^3$$

قطر لوله تخلیه از جدول صرفی $D = 1\ \frac{1}{2}''$

قطر لوله هوا کش برکن $D_s = \frac{D \text{ تخلیه}}{2}$ یک "۱

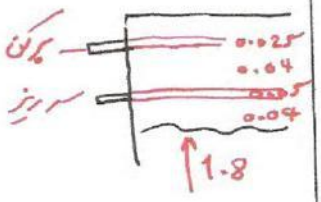

ارتفاع مخزن $H = \frac{V \text{ حجم}}{A \text{ سطح}} = \frac{3.6\ m^3}{2\ m^2} = 1.8$ m

حجم واقعی مخزن $V = (1.8 + 0.155) \times 2$

نکته: مخزن ذخیره باید Manhole داشته باشد و در سطح شیر برکن و سرریز باشد که به راحتی بتواند تعمیر شود.

لوله کشی آب آشامیدنی

* منطقه بندی (Zone بندی)

در حالت شیرها بسته $H_{in} - H_{st_1} \leq 40\ m_{H_2O}$

در حالت شیرها باز $H_{in} - \{H_{st_2} + H_L + H_v + H_c\} \geq 0$

(H_{st_2}: افت کنتور، H_L: افت لوله، H_v: افت شیر)

مثال: اگر فشار آب ورودی (آب شهری) در مرز ورود به ساختمان $50\ m_{H_2O}$ باشد و افت کنتور در حالت تمام باز $10\ m_{H_2O}$، افت لوله کشی $5\ m_{H_2O}$ و در ساختمان از وسایل بهداشتی معمولی (پیشوار و توالت فرنگی ندارد) و سیستم تأمین آب متشکل از نوع فلاشی والو باشد، حداکثر ارتفاع لوازم بهداشتی را بدست آورید؟ ارتفاع کف تا کف طبقات = 3m و از هیچ وسیله تنظیم فشار در استفاده نمی‌شود.

$H_{in} - H_{st_1} \leq 40 \Rightarrow 50 - H_{st_1} \leq 40 \Rightarrow H_{st_1} \geq 10$

$H_{in} - \{H_{st_2} + H_L + H_v + H_c\} \geq 0 \Rightarrow 50 - \{H_{st_2} + 5 + 10.5 + 10\} \geq 0$

$\Rightarrow H_{st_2} \leq 24.5$

یعنی تا ارتفاع ۱۰ متر نمی‌توانیم سیستم را بکار ببریم چون فشار پشت دستگاه‌ها بیشتر از ۴ بار است، از ۱۰ متر تا 24.5 متر می‌توانیم و بیشتر از 24.5 را هم نمی‌توانیم استفاده کنیم و باید از پمپ یا وسایل دیگر استفاده شود.

مثال: اگر در یک ساختمان مسکونی که از لوازم بهداشتی معمولی با فلاش تانک استفاده شود، و طولانی‌ترین مسیر لوله کشی 40m و ارتفاع کف بالاترین طبقه تا کنتور 15m باشد، افت فشار کنتور در حالت تمام باز 10m و فشار در ورودی 40m باشد، نرخ افت فشار در سیستم را بدست آورید؟

* $H_{in} - \{H_{st_2} + H_L + H_v + H_c\} \geq 0 \Rightarrow 40 - \{16.8 + H_L + 5.5 + 10\} \geq 0$

$\Rightarrow H_L \leq 7.7$

* $H_{st_2} = 15 + 1.8 = 16.8\ m$ (ارتفاع ورودی + ارتفاع max)

نرخ افت فشار $R = \frac{H_L}{L} = \frac{7.7}{40} = 0.192\ m/m_{H_2O}$ (طول لوله)

$10.33\ m_{H_2O}$ — 10132.5

0.192 — $x = 1883.2\ Pa$

ارتفاع ساختمان مسکونی 30 طبقه که ارتفاع کف تا کف طبقات = 340 cm ،
از سیستم بهداشتی معمولی با فلاش والو استفاده شده ، آب مصرفی تمامی طبقات از مخزن
تغذیه با بوستر پمپ تأمین می‌شود ، اگر از شیر تنظیم فشار استفاده نشود ،
برای تأمین فشار مناسب (از 40 بیشتر و از 50 کمتر) در تمام طبقات ، ساختمان
باید به چند منطقه تقسیم شود ، تغییرات فشار ناشی از کارکرد پمپ P.S حدود 10 m

$$H_{in} - H_{st1} \leq 40 \Rightarrow H_{p1} = 40$$

از تلفات لوله‌کشی و کنتور صرفنظر کنیم ،

فشار طراحی $= 40 - 10 = 30$ m

تغییرات فشار

$$H_{in} - \{H_{st2} + H_v\} \geq 0 \Rightarrow 30 - \{H_{st2} + 10.5\} > 0$$

$$\Rightarrow \boxed{H_{st2} < 19.5 \text{ m}}$$

$30 \times 3.4 / 19.5 =$ $\quad 19.5 / 3.4 = 5.7 \rightarrow 5$ پمپ یک تا 5 طبقه جواب می‌دهد

$H_{p2} = 40 + 19.5 = 40 + 19.5$

$H_{p3} = 40 + 19.5 + 40$

بوستر پمپ و جوکی پمپ :

اگر تأمین آب از مخزن زمینی انجام شود ، از یک سری پمپها استفاده می‌شود ،
در سیستم بوستر پمپ ، معمولاً انتخاب می‌کنیم تا در پایین‌ترین طبقه فشار بیشتر از 4 بار
نشود و در جوکی پمپ در ساختمان‌های بزرگ و در صورت استفاده کم به مدار وارد
می‌شود و اگر جواب نداد پمپهای اصلی به مدار وارد می‌شوند

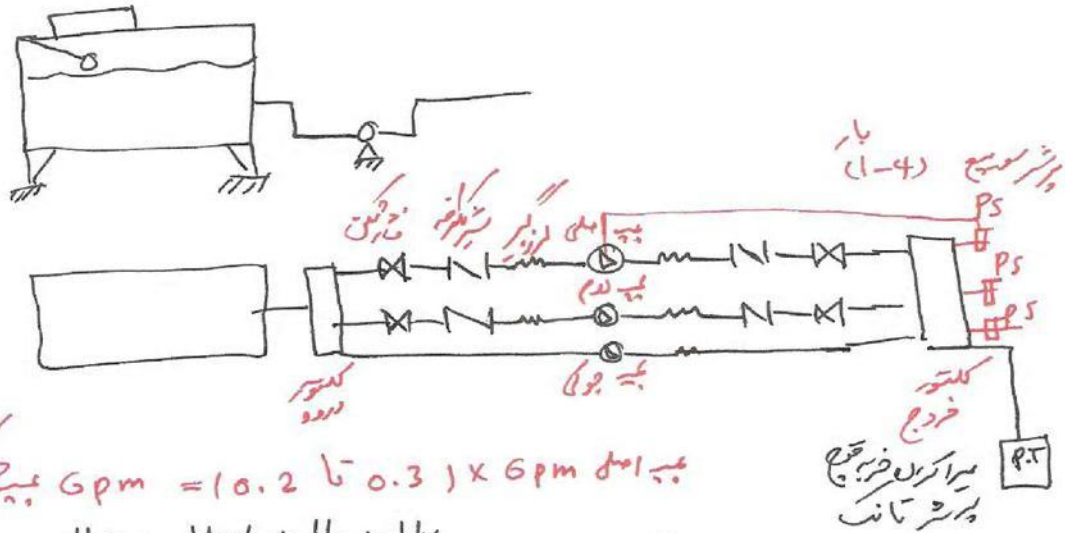

پمپ جوکی Gpm = (0.2 تا 0.3) × Gpm پمپ اصلی

$$H_p = H_{st} + H_L + H_v$$

$$Gpm\ (m^3/h) = \frac{V\ (m^3)}{3}$$ حجم آب در 24 ساعت

مثال: در یک ساختمان مسکونی ۸۰ واحدی با لوازم بهداشتی معمولی، سیستم شستشوی توالتها فلاش والو در تهران اگر نرخ افت فشار $3i$ باشد، قطر لوله اصلی آب رسانی را بدست آورید؟

$S.F.U = 80 \times 13 = 1040 \longrightarrow$ نمودار ۱ صفحه ۱۳۵ $GPM = 220$

S.F.U ساختمان برای سیستم فلاشر والو

$$\xrightarrow{\text{IVF صفحه}} \begin{cases} GPM = 220 \\ 3i = \frac{3ft}{100ft} = \frac{1.3\ psi}{100\ ft} \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} D = 4'' - 5'' \rightarrow 5'' \\ V = 4\ ft/s \end{cases}$$

10.33 m	14.7 psi
$\frac{3\ ft}{3.28}$	$x = 1.3\ psi$

نکته: اگر سیستم فلاشر والو باشد $S.F.U = 1040 \rightarrow GPM = 220$

نکته: " " تانک " $S.F.U = 736 \rightarrow GPM = 180$

نکته: در انتخاب سایز لوله‌ها از روش SFU استفاده می‌کنیم.

نکته: در انتخاب حجم مخزن ذخیره از روش فرمول استفاده می‌کنیم.

× اندازه گذاری لوله‌ها در لوله کشی توزیع آب مصرفی ∝

نکته: از صفحه ۷۰ تا ۷۵ خیلی مهم است، چند سؤال امتحانی دارد.

شیر مخلوط توالت	ماشین لباسشویی	ماشین ظرفشویی	توالت با فلاشر والو	سینک آبخرفه‌ای	دستشویی	دوش	لوازم بهداشتی
0.7	1.4	1.4	6	1.4	0.7	1.4	S.F.U

مجموع S.F.U برای سیستم با فلاشر والو = 13

" " " " " تانک = 9.2

* بوستر پمپ های دور متغیر

با تغییر دور فن، بالا می رود و افت فشار را جبران می کند

$$\frac{Hp_2}{Hp_1} = \left(\frac{N_2}{N_1}\right)^3$$

* مهمترین مزیت آن فشار ثابت در خروجی است. ۰.۱ ± بار
* باعث کاهش مصرف انرژی می شود.
* چون روشن و خاموش نمی شود، ضربه قوچ نداریم و پرشر تانک نداریم و عمر لوله کشی زیاد می شود
* کاهش زمان نصب

$$N = \frac{\text{فرکانس} \times 120}{\text{تعداد قطب ها}}$$

مثال قبل را در حالتی که سیستم افزایش فشار آب باشد، ثابت باشد را حل کنید؟

$H_{in} = 40 \Rightarrow H_{st2} = 29.5$

۱۵ طبقه

سئوال ۲۸ سال ۸۳

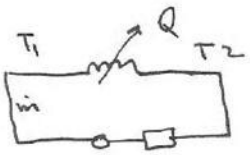

$$Q = \dot{m} c_p \Delta T = \rho \dot{V} c_p$$

$$60 \times 30 = 1000 \times \dot{V} \times 4180 \times 5$$

$$\dot{V} = 52 \text{ lit/min} = 0.86 \text{ m}^3/\text{s}$$

فرض براینکه لوله رفت تلفات ندارد، چون سریع برگرد، افت دما ندارد.

سئوال ۴۲ سال ۸۷

$H_{st} = 10$ m
افت فشار = 100 kpa
دبی = 100 lit/s
راندمان = 50 %
توان پمپ = ?

$$\text{Top (W)} = \frac{\rho g h \times \dot{V}}{\eta}$$

چون سیستم بسته است، ارتفاع st را کاظم می کنیم

$$\text{Top (W)} = \frac{100000 \times \frac{100}{1000}}{0.5}$$

سئوال ۹ سال ۸۷

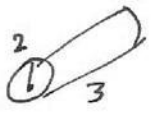

$$V = \pi/4 \, d^2 \times L = \pi/4 \, (4) \times 3 = 10 \text{ m}^3$$

لوله کشی فاضلاب

۱- لوله های فلزی ← چدن ← سرکاسه دار / بدون سرکاسه
گالوانیزه فقط برای هواکش

۲- لوله های پلیمری ← پلی اتیلن PE / PVC

فلزی ← چدن ← سرکاسه دار :

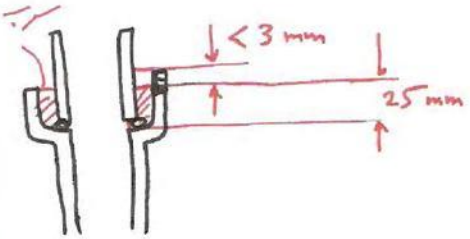

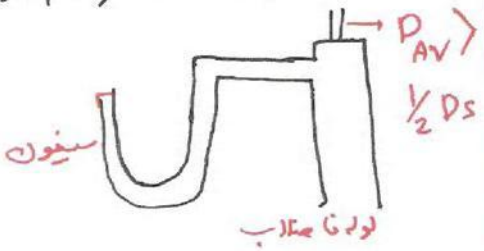

شیب لوله ها : شیب باید بگونه ای تعیین و تعلق باشد .

قطر لوله افقی فاضلاب	حداکثر	حداقل
$D \leq 2\frac{1}{2}''$	۴ ٪	۲ ٪
$3'' < D \leq 6''$	۴ ٪	۱ ٪
$D \geq 8''$	۴ ٪	۰.۵ ٪

* خانه ها و فهم ها :

نکته : قبل و بعد از لوله فهم لوله هواکش نصب شود

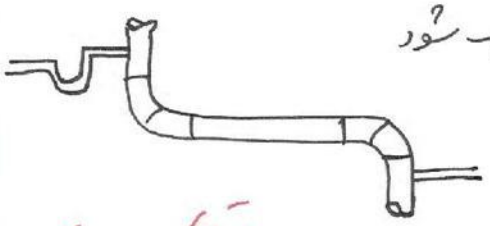

ص ۱۹۰ لوله قائم کش فاضلاب
ص ۱۹۱ لوله افقی اصلی
ص ۱۹۸ لوله اصلی قائم هواکش

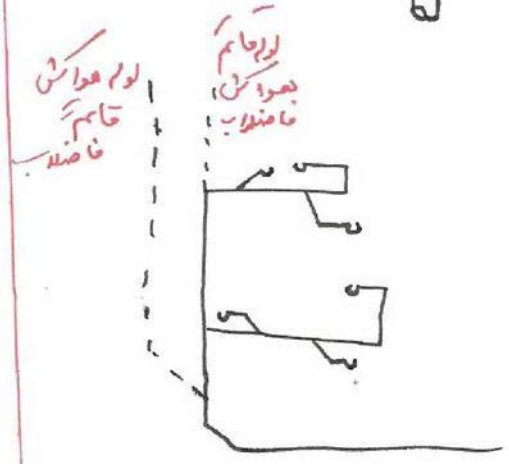

اتصال سیستم لوله‌ها ← ص۱۴

موانع برگشت جریان : عوامل بازدارنده برگشت آب سیستم به آب شهری وقتی که فشار آب شهری کم یا قطع شود :

۱- فاصله هوایی ص۱۴ ۲- شیر یکطرفه

نکته : یکی از مزایای منبع انبساط باز، مانع برگشت آب به آب شهر است.

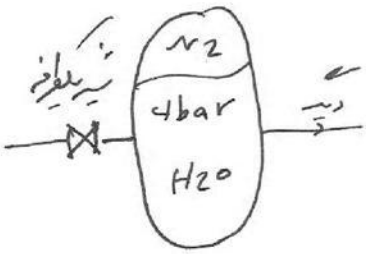

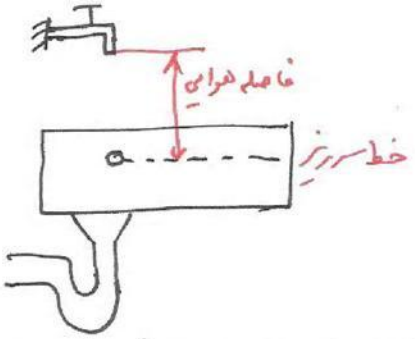

شیر یکطرفه (نوع فنردار یا شیشه‌ای آب‌بند)
ص۱۳

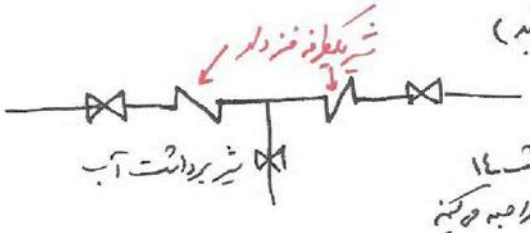

نکته : اگر در سؤال به تعداد خواب اشاره شده به صفحه ۱۴ و اگر واحد مسکونی ذکر شود به صفحه ۱۲ مراجعه می‌کنیم

لوله‌کشی فاضلاب و آبهای باران

۱- روشهای جمع‌آوری فاضلاب { ۱- شبکه شهری (اگر) ۲- چاههای جذبی ← آبهای زیرزمینی را آلوده می‌کند ۳- سپتیک تانک

۲ - لوله‌کشی فاضلاب

۳ - لوله‌کشی آب باران

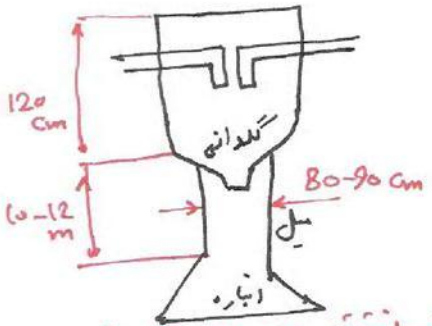

معیارهای مجاز پس‌آب به محیط زیست {
B.O.D < 40 ppm
C.O.D ≤ 50-60 ppm
T.S.S ≤ 60 ppm

نحوه صحیح دفع فاضلاب : ابتدا فاضلاب را به سپتیک تانک انتقال داده و پس از گذشت زمان کافی، B.O.D کاهش یافته و سپس به چاه جذبی انتقال می‌دهیم.

نکته : در جاهایی که آب‌های زیرزمینی در سطح هستند از چاه‌های جذبی استفاده می‌شود.

نکته : در جاهایی که سنگلاخی است از سپتیک تانک و سپس چاه جذبی استفاده می‌شود.

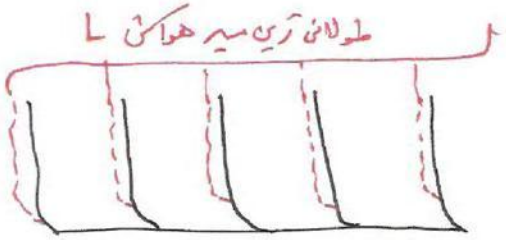

ص ۱۹۸ + ص ۱۸۸

مثال: اگر در یک فنان سکونی ۱۰۰ واحدی از دو پل بهداشتی معمولی استفاده شده باشد (سینک آشپزخانه - لوستر - دستشویی - ماشین ظرفشویی - ماشین لباسشویی - توالت) و طولانی ترین مسیر لوله قائم هواکش 190 ft باشد، قطر لوله هواکش را بدست آورید؟

ص ۱۸۸ ← D.F.U (کل) = (۲+۲+۱+۴+۲+۲) ×۱۰۰

= ۱۳۰۰

ص ۱۹۸ ← 4"

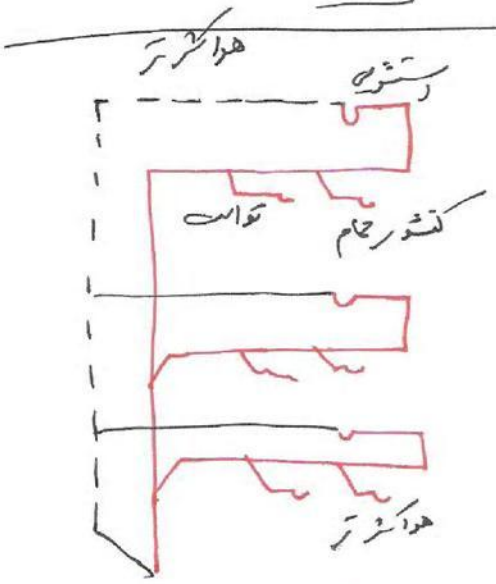

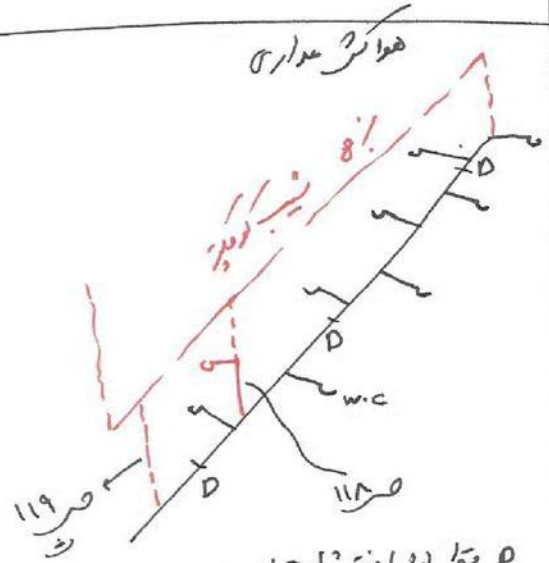

D قطر لوله افقی ثابت است

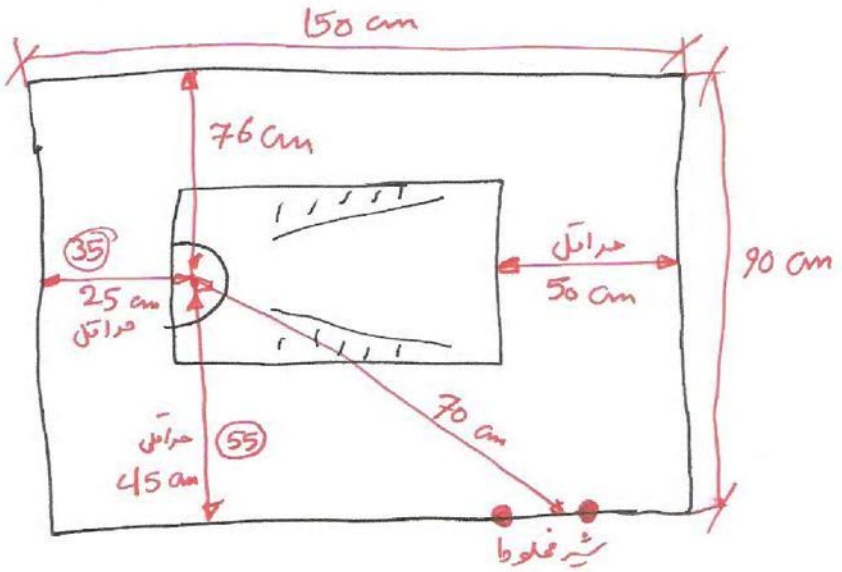

نکته: به ازای هر واحد $4\,m^3$ انبار، چاه در نظر گیریم.

نکته: معمولاً یک چاه فاضلاب سبک و آبهای و یکی دیگر برای فاضلاب سنگین در نظر گیریم.

مثال: اگر قطر لوله آب باران "4 باشد، سطوح شیب صافی آن چند cm^2 است؟

$$\left.\begin{matrix} D = 4'' \\ S = \pi d^2/4 \end{matrix}\right\} \Rightarrow 1.5 \times \frac{\pi}{4}(2.54 \times 4)^2 = 122\ cm^2$$

مثال: اگر سطح بام یک ساختمان $500\ m^2$ باشد و حداکثر بارندگی در یک ساعت $2\ in_{H_2O}$ باشد، قطر لوله‌های قائم و افقی آب باران را با حداقل شیب مقدار آن چقدر است؟

حداقل شیب ۱٪

حداکثر شیب ۴٪

از صفحه ۲۰۴ ← 4"

از صفحه ۲۰۵ ← 5"

$A = 10765\ ft^2$

---

* سیستم بخار *

۱- محاسبه دبی بخار
۲- فلوریا گرام بخار
۳- رگلاتور بخار
۴- دی اریتور
۵- پمپ تغذیه بویلر
۶- فرزان کندانسور
۷- پمپ کندانسور
۸- تله بخار

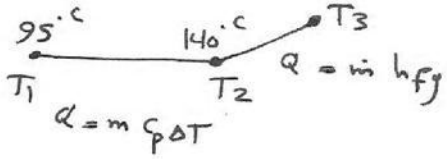

$$q_B = m c_p \Delta T + \dot{m} h_{fg}$$ (q_B ساختمان)

مثال: در یک ساختمان ۱۲۰ واحدی مسکونی، قرارات توسط بخار گرمایش تأمین می‌شود، اگر راه آب دیگ بخار $95^\circ C$ و فشار دیگ $5\ bar$ فرض باشد، دبی دیگ بخار و ظرفیت حرارتی مشعل دیگ را بدست آورید؟

$P = 5\ bar \longrightarrow h_{fg} = 658\ kcal/kg$

$Q = 120 \times 100\ m^2 \times 500\ BTU/h\,m^2 = 6,000,000 = 1,500,000\ kCal/h$

$\dot{m} = Q/h_{fg} \Rightarrow \dot{m} = \frac{1,500,000}{658} = 2280\ kg/h$

$Q_B = m c_p \Delta T + \dot{m} h_{fg} = 2280 \times 1 \times (159-95) + 1,500,000$

$\Rightarrow Q = 1,645,920\ kcal/h$

خواست حرارتی مشعل بویلر

x فلودیاگرام بخار x

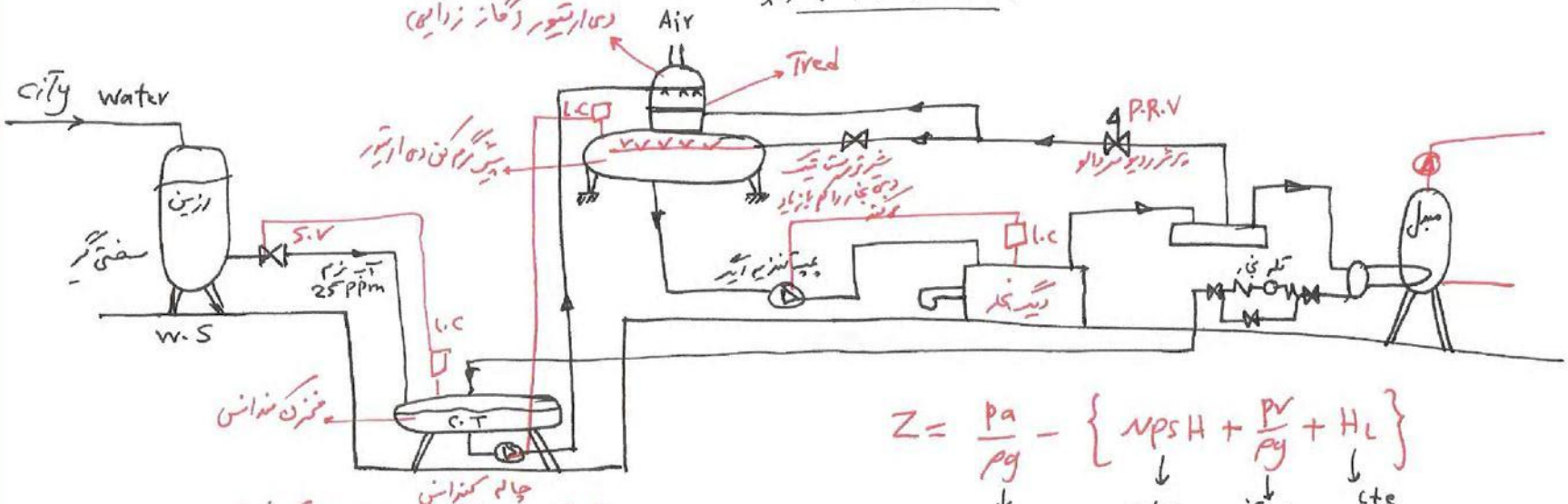

$$Z = \frac{Pa}{\rho g} - \left\{ NPSH + \frac{Pv}{\rho g} + H_L \right\}$$

Pa: cte — NPSH: cte — Pv: بار با تغییر کننده — H_L: cte

- ۲ تا ۳ متر پایین‌تر از Level موتورخانه
- به بخار تصفیه شده کندانس حساس نیست
- چون حرفواهیم برگشت بخار ثقلی باشد.
- ارتفاع H را دمای کندانس تعیین میکند.

نکته: سرعت مناسب بخار 6000-12000 FPM یا 30-60 m/s یا 100-200 F.P.S

نکته: جنس لوله‌ها از فولاد سیاه درز دار با اتصال فقط جوشی است.

نکته: حداقل تله کلکتور 3" است.

نکته: در انشعاب از کلکتور اگر سایز انشعاب یک سایز کمتر باشد می‌توان از اتصال جوشی مستقیم استفاده کرد و اگر انشعاب از یک سایز بیش کمتر شد اتصال باید سه‌راهی باشد.

* تله بخار *

- اجازه خروج بخار را نمی دهد و فقط آب خارج می شود
- نوع مکانیکی آن براساس اختلاف دانسیته کار می کند

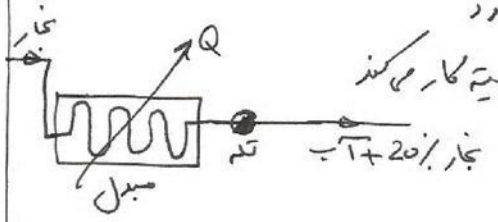

$Q = \dot{m} h_{fg}$

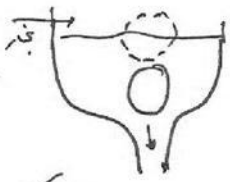

- نوع ترموستاتیکی براساس اختلاف دمای بخار و آب کندانس عمل می کند.
- نوع ترمودینامیکی براساس اختلاف سرعت بخار و آب کار می کند

بخار = 30 – 60 m/s
آب = 1 – 3 m/s

پارامترهای مهم در انتخاب تله بخار:

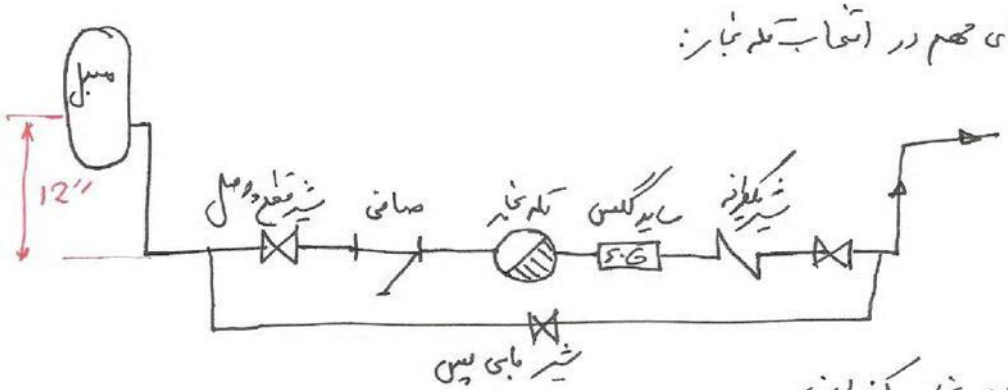

۱- دبی بخار کندانس
۲- فشار کاری
۳- اختلاف فشار
۴- نوع کاربرد

۵- ضریب اطمینان

نکته: ارتفاع مثبت تله تا مبدل 12" است

---

* آب و ناخالصیهای آن *

۱- گازها { O_2, CO_2, CL } ← حذف ← فیزیکی (هوادهی، گرم کردن، ایجاد خلا) / شیمیایی

$N_2H_4 + O_2 \rightarrow N_2 + 2H_2O$

افزودن مواد مانند هیدرازین

۲- املاح T.D.S ← { Na, SO_4, Ca / K, Cl, HCO_3 / Fe, NO_3, CO_3 }

T.H به مجموع املاح کلسیم و منیزیم سختی می گویند

$MgCO_3 + CaHCO_3$ ؟ سختی موقت می گویند

۳- سیلیکاتها

۴- ذرات معلق و زوائد

محاسبه حجم رزین سختی گیر

ظرفیت سختی گیر را با Grain نشان می دهند.

1 Grain = 65 mgr

ظرفیت سختی گیر رزین = 30,000 تا 40,000 Grain/ft³

ظرفیت رزین = 30,000 grain/ft³ × 0.065/1000 = 1.95 kg

1 ft³ رزین ← 1.95 kg نمک تشکیل اصلاح شود

ترتیب عمل سختی گیر

۱- عمل گرفتن املاح ۲- شستشوی معکوس ۳- املاح ۴- شستشو آشتی کردن

مثال: برای یک ساختمان ۸۰ واحدی قرار است از سیستم حرارت مرکزی با آب استفاده کنیم حجم رزین سختی گیر آن را محاسبه کنید؟ سختی آب در تهران 180ppm است.

$$V(ft^3) = \frac{\dot{V}(Gpm) \times T.H(p.p.m) \times min}{17.1 \times \text{ظرفیت رزین } grain/ft^3}$$

دبی تلفات آب — سیکل شستشو

$Q = 80 \times 75\ m^2 \times 500 = 3,000,000$ BTU

Q آب مصرفی $= 80 \times 25000 = 2,000,000$ BTU

Q کل $= 5,000,000$

دبی عبور دیگ $= 500$ Gpm

$\dot{V} = 2\% \times 500 = 10$ Gpm

$t = 72\ h \times 60$

$C.R = 35000$ grain/ft³

$$V = \frac{10 \times 180 \times 4320}{17.1 \times 35000} = 13\ ft^3$$

سختی گیر آنیونی - کاتیونی

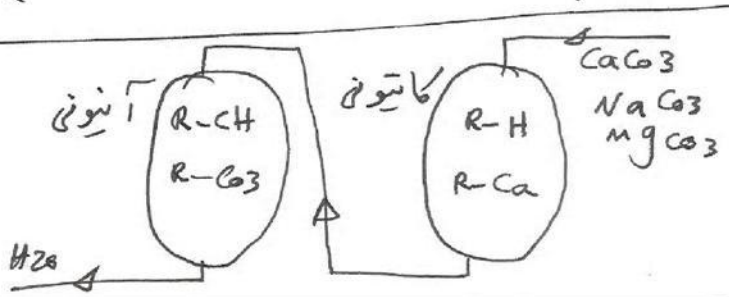

* خواص مناسب آب آشامیدنی *

- دمای مناسب $5-15^{\circ}C$ و بهترین دما $8-12^{\circ}C$
- کلسیم 200 ppm حداکثر و مطلوب 75 ppm
- منیزیم 50 ppm ، سولفات 200 ppm ، کلراید 200 ppm
- نیترات و نیتریت 0 ppm (مجاز نیست)
- B.O.D آب تمیز ۱ و بتهٔ تمیز ۳ است.
- N.T.U آب (کدورت) حداکثر 5
- T.C.U رنگ حداکثر 20
- $7 < PH < 8.5$
- $100 < T.D.S < 500$ و مناسب 300ppm است.

رزین های سختی گیر

$0.3\,mm < D < 1.2$ ← سطح تبادل = ۱۰۰/۰۰۰

قطر دانه رزین

$$R-Na + CaCo_3 \longrightarrow R-Ca + NaCo_3$$

رزین سدیمی — رسوب می کند — رسوب نمی کند

سختی گیر سختی کل را می گیرد.

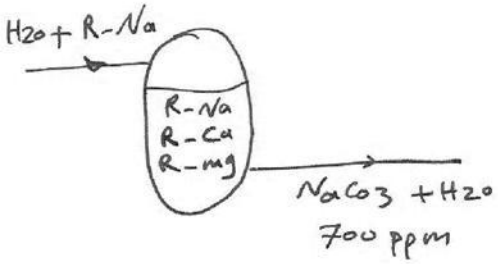

$$\begin{matrix} R-Ca \\ R-mg \end{matrix} + NaCl \longrightarrow R-Na + \begin{matrix} CaCl_2 \\ mgCl_2 \end{matrix}$$

$$R-H + CaCo_3 \longrightarrow R-Ca + H_2Co_3$$

نکته: قبل از احیاء، دستورالعمل عکس انجام می دهیم تا رزین ها از خردگی خارج شوند (back wash)